

**Bryssel, 6. maaliskuuta 2026
(OR. en)**

7112/26

**JEUN 38
SOC 140
POLGEN 58
EDUC 76
EMPL 57
GENDER 20
AG 43
ENV 205
ECOFIN 300
COMPET 291
FREMP 92**

SAATE

Lähtettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	5. maaliskuuta 2026
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2026) 110 final
Asia:	KOMISSIION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskeva strategia

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2026) 110 final.

Liite: COM(2026) 110 final

Bryssel 5.3.2026
COM(2026) 110 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskeva strategia

{SWD(2026) 80 final}

1. Johdanto

Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevassa strategiassa ilmaistaan Euroopan komission pyrkimys varmistaa, että tämän päivän valinnat vaikuttavat myönteisesti myös tulevaisuuden mahdollisuuksiin ja että niin hyödyt kuin vastuut jakautuvat tasapuolisesti eri ikäryhmien kesken. Strategian tavoitteena on edistää toimintapoliittisia lähestymistapoja, joissa yhdistyvät taloudellinen vauraus ja hyvinvointi, ympäristövastuu, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus, julkisen talouden kestävyys sekä demokraattinen osallistuminen. Lisäksi pyrkimyksenä on vahvistaa nuorten vaikutusmahdollisuuksia EU:n tulevaisuutena sekä varmistaa sukupolvien välinen solidaarisuus.

EU:n yhtäläisten mahdollisuuksien taso on maailmanlaajuisesti yksi edistyneimmistä, ja sitä tukevat kilpailukykyinen markkinatalous, vahvat sosiaaliset mallit sekä laadukkaat ja osallistavat julkiset palvelut. Maailmassa, jota leimaa kasvava epävakaus ja kiihtyvä globaali muutos ja jossa pitkän aikavälin demografiset, teknologiset, taloudelliset, sosiaaliset sekä ilmaston ja ympäristöön liittyvät kehityssuuntauukset muovaavat uudelleen mahdollisuuksien luomista ja jakamista, on välttämätöntä kiinnittää uudenlaista huomiota sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen. Tämä auttaa varmistamaan, että nuorten – jotka ovat tulevan Euroopan perusta – mahdollisuudet laajenevat edelleen ja että EU voi tarjota kansalaisilleen kestävää, osallistavaa hyvinvointia.

Tämä strategia on luottamukseen ja yhteistyöhön perustuva hanke¹, jonka suunnitteluprosessiin osallistui erityinen sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta käsittelevä eurooppalainen kansalaispaneeli². Se heijastaa kansalaisten, sidosryhmien ja yhteisöjen ideoita ja suosituksia kaikkialta Euroopassa. Kaikenikäiset, eri taustoista ja eri alueilta tulevat ihmiset pohtivat yhdessä, miten EU:ta voidaan valmistella selviytymään paremmin kasvavista ja toisiinsa kytkeytyvistä haasteista paremman tulevaisuuden hyväksi.

YK:n tulevaisuushuippukokouksessa vuonna 2024 EU ja sen jäsenvaltiot hyväksyivät tulevaisuussopimuksen ja tulevia sukupolvia koskevan julistuksen³. Yli kolmannes EU:n jäsenvaltioista mainitsee tulevat sukupolvet perustuslaissaan ja/tai on perustanut erityisiä institutionaalisia kehyksiä, joilla korostetaan tulevien sukupolvien mahdollisuuksien turvaamisen merkitystä. Tämä liittyy vahvasti Agenda 2030 □toimintaohjelman täytäntöönpanoon ja kestäväen kehityksen tavoitteisiin, jotka ilmentävät maailmanlaajuisia suunnitelmaa ihmisten ja maapallon rauhasta ja vauraudesta nyt ja tulevaisuudessa.

Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevalla strategialla komissio edistää osaltaan EU:n vahvaa panosta tähän maailmanlaajuiseseen kehitykseen lähtökohtanaan näkemys siitä, että rauhan, ihmisoikeuksien ja planeetan suojeleminen sekä tulevien sukupolvien hyvinvoinnin suojeleminen ja nykyisten sukupolvien välisen solidaarisuuden vahvistaminen liittyvät kiinteästi Euroopan identiteettiin, arvoihin ja pitkän aikavälin strategiaan etuihin⁴.

¹ Strategian suunnittelun lisämateriaalia.

² Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta käsittelevä eurooppalainen kansalaispaneeli.

³ Declaration on Future Generations – YK.

⁴ Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan 3 kohdassa määrätään, että unioni edistää sukupolvien välistä yhteisvastuuta, ja perusoikeuskirjassa korostetaan, että perusoikeudet tuovat mukanaan vastuun tulevia sukupolvia kohtaan. Esimerkiksi aktiivisen ikääntymisen eurooppalainen teemavuosi 2012 ja Euroopan nuorison teemavuosi 2022 korostavat muiden aloitteiden ohella unionin panostusta sukupolvien väliseen yhteenkuuluvuuteen. Väestörakenteen muutoksesta vuonna 2023 annetussa tiedonannossa sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus asetetaan politiikkatoimien keskiöön, ja vuoden 2025 strategisessa ennakointiraportissa se mainitaan yhtenä kahdeksasta keskeisestä painopisteestä.

Pitkän aikavälin vastuuseen, sukupolvien väliseen solidaarisuuteen ja alueelliseen oikeudenmukaisuuteen perustuvalla strategialla pyritään myös palauttamaan luottamus julkisiin instituutioihin, luomaan kestäväää ja oikeudenmukaista tulevaisuutta sekä varmistamaan, että saavutetut tulokset luovat vahvemman perustan tulevaisuudelle.

2. Mahdollisuuksien muuttuva horisontti

Sukupolvien väliseen tasapainoon vaikuttavat megatrendit:

Nuoret eurooppalaiset kasvavat aikuisiksi nopeasti muuttuvassa maailmassa, ja he kohtaavat perustavanlaatuisia haasteita. Väestörakenteen muutos ja muuttoliike, vihreä ja digitaalinen siirtymä sekä muuttuva geopoliittinen ympäristö vaikuttavat perustavanlaatuisesti siihen, miten mahdollisuuksia luodaan ja jaetaan sukupolvien välillä esimerkiksi koulutuksessa, työelämässä ja asumisessa ⁵. Nämä muutokset vaikuttavat ihmisiin kaikissa elämänvaiheissa ja luovat yhteisen vastuun horisontin, joka tarjoaa erinomaisen tilaisuuden uudistaa EU:n sosiaalista, taloudellista ja demokraattista mallia sekä nykyisiä että tulevia sukupolvia hyödyttävillä tavoilla.⁶

Sukupolvien välisestä näkökulmasta käsin keskeinen kysymys ei ole muutos sinänsä, vaan se, parantavatko nykyiset valinnat ihmisten mahdollisuuksia menestyä elämässään ja lisäävätkö vai rajoittavatko ne tulevien sukupolvien mahdollisuuksia. Eliniän pidentyminen, teknologinen kehitys sekä siirtymä ilmastoneutraaliin, luonnonvaroja kestäväällä tavalla hyödyntävään talouteen voivat vahvistaa vaurautta ja hyvinvointia koko elämänkaaren ajan. Tämä edellyttää lainsäädäntöön kirjattua pitkän aikavälin visiota, alkuvaiheen investointeja, osallistumisen tukemista koko työuran ajan sekä sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden ylläpitämistä.

Väestörakenteen muutos muokkaa yhteiskuntia monin tavoin. Se vaikuttaa asumisen, työpaikkojen ja toimeentulon saatavuuteen nuorten sukupolvien osalta sekä mahdollisuuksiin tarjota pitkäaikaishoitoa ja terveydenhuoltoa. Samalla aktiivinen ikääntyminen, osaamisen siirtäminen sukupolvelta toiselle sekä taloudellisen ja sosiaalisen osallistumisen laajentaminen voivat tukea pidempää ja terveempää elämää. Kun investoidaan elinikäiseen oppimiseen, joustavaan työhön ja ikäystävällisiin yhteisöihin, väestörakenteen muutoksesta voi tulla mahdollisuus kaikille sukupolville.

Ilmasto ja luonto ovat toinen ilmeinen esimerkki. Toimimalla määrätietoisesti ilmaston ja ympäristön suojelemiseksi vähennetään huomattavasti nuoremmille ja tuleville sukupolville aiheutuvia kustannuksia ja voidaan investoida näiden sukupolvien terveyteen, turvallisuuteen ja elinoloihin. Samalla kaikenikäiset ihmiset hyötyvät konkreettisesti puhtaammasta ympäristöstä, paremmasta kansanterveydestä, energiavarmuudesta, vesiturvallisuudesta sekä yhteisöjen paremmasta selviytymiskyvystä. Sen sijaan toimimatta jättämisellä olisi merkittävä vaikutus tulevien sukupolvien vaurauteen. Osallistavasti toteutettuna vihreän siirtymän kautta voidaan luoda laadukkaita työpaikkoja, parantaa elinoloja, kohtuullistaa hintoja ja vahvistaa EU:n selviytymiskykyä ja energiavarmuutta.

Digitalisaatio, tekoäly ja avaruusteknologia muovaavat koulutusta, työtä, elämäntapoja ja demokraattista osallistumista koko elämänkaaren ajan. Nämä siirtymät vaativat sopeutumista, mutta ne myös laajentavat mahdollisuuksia. Elinikäisellä oppimisella, täydennys- ja uudelleen koulutuksella sekä ihmiskeskeisellä innovoinnilla voidaan varmistaa, että teknologinen kehitys hyödyttää kaikkia sukupolvia, vahvistaa nuorten mahdollisuuksia menestyä muuttuvilla

⁵ Euroopan komissio on määrittänyt 14 Euroopan tulevaisuuden kannalta tärkeää megatrendiä ja seuraa niitä [Megatrends Hub](#) -sivustollaan.

⁶ Vuoden 2025 ennakkointiraportissa [ESPAS Foresight Papers: Inter-generational fairness](#) esitetään selkeä yleiskuva sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen liittyvien megatrendien haasteista ja mahdollisuuksista.

työmarkkinoilla sekä tukee osallistumista ja itsenäisyyttä entistä pidempien elämänkaarien ajan. **Työn muuttuva luonne** muokkaa työllisyyttä, urapolkumalleja ja organisaatorakenteita, mikä uhkaa syventää eriarvoisuutta ja vähentää nuorten mahdollisuuksia lineaaristen urien saavuttamiseen, jos sitä ei hallita oikein.

Kaikkien näiden muutosten osalta investointeja, julkista taloutta, finanssipoliittisia järjestelmiä, eläkejärjestelmiä ja sääntelyä koskevat päätökset, jotka vaikuttavat asumiseen, koulutukseen, terveyteen, lastenhoitoon ja pitkäaikaishoitoon, työhön ja varallisuuden jakautumiseen, ratkaisevat, saavatko tulevat sukupolvet osakseen laajempia rajoitteita vai entistä paremmat toimintaedellytykset⁷.

Sukupolvien välinen lähestymistapa edellyttääkin määrätietoisuutta, joka perustuu jaettuun vastuuseen ja solidaarisuuteen, jotta kaikki sukupolvet, ennen kaikkea nuoret, ovat valmiina tulevaisuuteen ja pystyvät muovaamaan sitä nojautumalla kaikkien sukupolvien kokemukseen, panokseen ja solidaarisuuteen.

Mahdollisuudet ja riskit muuttuvat ihmisten siirtyessä elämänvaiheesta toiseen, ja tämän seurauksena sukupolvien välille on syntymässä merkittäviä eroja koulutuksen saatavuudessa, turvallisessa ympäristössä, työn vakaudessa, asumisessa, hoivassa, varallisuudessa sekä pitkän aikavälin turvallisuuksissa. Tämän vuoksi tarvitaan yhtenäistä lähestymistapaa, joka kokoaa sukupolvet yhteen yhteisten tulevaisuuden tavoitteiden ympärille.

Nykypäivän lapsilla ja nuorilla on entistä paremmat mahdollisuudet oppia, matkustaa, tehdä vapaaehtoistyötä ja saada äänensä kuuluviin⁸. He kuuluvat kaikkien aikojen koulutetuimpaan ja digitaitoisimpaan sukupolveen, mikä asettaa heidät teknologiainnovaatioiden⁹ eturintamaan, ja heidän elinajanodotteensa arvioidaan olevan 81,7 vuotta vuonna 2024. Nykyään nuoret ovat kuitenkin entistä alttiimpia työmarkkinahäiriöille ja uusille turvattomuuden muodoille, jotka liittyvät nopeaan teknologiseen muutokseen ja epätyypillisten työmuotojen yleistymiseen. Vaikka nuorten koulutustaso on kokonaisuutena korkea, monet heistä valitsevat koulutuspolkua, jotka eivät aina vastaa muuttuvia osaamistarpeita ja kehittyvien toimialojen tarpeita. Monien perustaidot ovat vaarassa heiketä jyrkästi. Tämä voi vaikeuttaa siirtymistä koulutuksesta vakaaseen työhön, mikä voi johtaa uran alkuvaiheen pirstaleisiin työpolkuihin ja lisätä työn epävarmuuden riskiä. Nämä taloudelliset paineet kytkeytyvät laajempiin sosiaalisiin ja psykologisiin haasteisiin, kuten nuorten kohonnut stressitaso, ahdistuneisuus ja yksinäisyys, mikä kuvastaa epävarmuutta, taloudellista rasisitusta sekä sosiaalisen vertailun voimistumista digitaalisissa ympäristöissä. Asumisen kohtuuhintaisuus on myös haaste, mikä vaikeuttaa nuorten mahdollisuuksia hankkia oma asunto ja muuttaa pois vanhempiensa luota viivästyttäen heidän siirtymistään itsenäiseen elämään.

Myös ikääntyneiden mahdollisuuksien horisontti on muuttumassa. Odotettavissa on pidempi, terveempi elämä mutta myös lisääntyvää pitkäaikaishoidon tarvetta sekä köyhyysriskejä vanhuusiällä. Ikääntyneiden kyky pysyä aktiivisina, turvassa ja yhteydessä muihin vaihtelee suuresti. Erityisesti naisilla elämänkulun aikana kertynyt eriarvoisuus lisää köyhyyden ja talouden epävarmuuden riskiä. Monet ikääntyneet haluavat edelleen osallistua yhteiskuntaan ja työmarkkinoihin, mutta nopea digitalisaatio heikentää heidän

⁷ Vuoden 2025 strategisessa ennakoitiraportissa esitellään kahdeksan keskeistä alaa, joilla EU voi toimia Euroopan erityisten haasteiden muuttamiseksi mahdollisuuksiksi.

⁸ Kertomus EU:n nuorisostrategian täytäntöönpanosta (2022–2024) – Euroopan unionin julkaisuohjelma.

⁹ Eurostatin mukaan vähintään 75 prosenttia 16–29-vuotiaista nuorista oli saavuttanut vähintään digitaaliset perustaidot vuonna 2025.

mahdollisuuksiaan¹⁰ ja uhkaa siten sulkea pois ne, joilla on muita heikkomat digitaidot.¹¹ Ikäsyrjintää esiintyy paljon: EU:n kansalaisista 52 prosenttia pitää ikää työnhakijoiden suurimpana haittana, ja ikääntyneitä työntekijöitä pidetään usein sopeutumiskyvyttömämpinä ja digiosaamiseltaan heikompina.¹² Peruspalvelujen ja infrastruktuurin, myös laajakaistayhteyksien, puute koskettaa erityisesti sellaisia maaseutualueita, joilla väestön keski-ikä on keskimääräistä korkeampi.

Taloudellinen turva myöhemmällä iällä riippuu myös eläkejärjestelmien riittävydestä ja kestävydestä. Niillä on keskeinen rooli sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden muokkaamisessa, sillä niiden on sovitettava yhteen ikääntyneiden toimeentuloturva ja julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys. Alueelliset erot terveydenhuollossa, pitkäaikaishoidossa sekä säännölliseen liikuntaan ja liikkumiseen tarkoitettujen palvelujen saatavuudessa vaikuttavat lisäksi ikääntyneiden itsenäisyyteen, yksinäisyyden kokemukseen, terveystuloksiin ja elämänlaatuun.¹³ Tulevaisuudessa ikääntyneet elävät pidempään, ja he tarvitsevat kotiin tarjottavia palveluja ja mukautuksia voidakseen asua kotona. Liikunnalla edistää kokonaisuhyvinvointia ja kognitiivisia toimintoja ikään katsomatta.

Sukupuoli on edelleen keskeinen epätasapuoletta mahdollisuuksia ja syrjintää selittävä tekijä. Vuonna 2023 naiset ansaitsivat EU:ssa keskimäärin 12 prosenttia vähemmän tunnissa kuin miehet, ja vuonna 2024 heidän työllisyysasteensa oli 70,8 prosenttia, kun miesten vastaava luku oli 80,8 prosenttia¹⁴. Naiset kantavat myös päävastuun hoivavelvoitteista. Monet naiset kohtaavat syrjintää ja seksuaalista häirintää, ja noin joka kolmas kokee fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa, myös työssä. Ajan myötä nämä työllisyyteen, palkkaukseen ja hoivavelvoitteisiin liittyvät eriarvoisuudet kasautuvat ja syventävät myöhemmällä iällä sukupuolten välisiä eroja toimeentuloturvasa, eläkkeissä ja taloudellisessa riippumattomuudessa.

Muita heikommassa asemassa olevilla ryhmillä on lisävaikeuksia, jotka edellyttävät intersektionaalista lähestymistapaa. Keskimäärin yli neljännes Euroopan markkinatulojen eriarvoisuudesta johtuu periytyvistä tekijöistä, kuten vanhempien sosioekonomisesta¹⁵ asemasta tai maantieteellisestä sijainnista. Vammaiset nuoret kohtaavat usein vaikeuksia siirtyessään aikuisuuteen koulutuksen ja työllistymisen välisten heikkojen väylien vuoksi. Lapsilla on edelleen suurempi köyhyysriski kuin koko väestöllä. Alueelliset erot, erityisesti maaseutu- ja syrjäseuduilla, rajoittavat pääsyä laadukkaaseen koulutukseen, asumiseen, liikenteeseen ja yhteyksiin, mikä vahvistaa aivovuotoa ja lisää työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osuutta (NEET).

Rakenteelliset esteet koulutukseen ja työelämään osallistumiselle, köyhyys, korkeat asumiskustannukset sekä palvelujen saatavuuteen liittyvät ongelmat kasautuvat ja siirtyvät usein sukupolvelta toiselle, ja ne kohdistuvat erityisesti syrjintää kohtaaviin ihmisiin, kuten maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin, romaneihin ja hlbtq+ -henkilöihin.

Elämänkaarinäkökulma ulottuu nykyisiä sukupolvia pidemmälle. Tarkastelemalla pitkän aikavälin väestökehitystä sekä teknologisia, ympäristöön ja ilmastoon liittyviä ja

¹⁰ [Skills for the digital age – Statistics Explained – Eurostat.](#)

¹¹ [Digital skills in 2023: impact of education and age.](#)

¹² [Discrimination in the European Union – Joulukuu 2023 – Eurobarometri-kyselytutkimus.](#)

¹³ [Disability statistics – elderly needs for help or assistance.](#)

¹⁴ [The gender pay gap situation in the EU – Euroopan komissio; Employment gaps for women & people with disabilities – Eurostat.](#)

¹⁵ OECD (2025), *To Have and Have Not – How to Bridge the Gap in Opportunities*, OECD Publishing, Pariisi, <https://doi.org/10.1787/dec143ad-en>.

sosioekonomisia suuntauksia on mahdollista ennakoida mahdollisuuksia ja riskejä, joita **tulevat sukupolvet** aikanaan kohtaavat. Vaikka he eivät voi vielä äänestää tai ilmaista mielipiteitään, nykypäivänä tehdyt valinnat muokkaavat heidän mahdollisuuksiaan. Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus edellyttää siksi nykyisten puutteiden korjaamista ja sellaisen tulevaisuuden luomista, jossa vielä syntyvät sukupolvet voivat menestyä.

3. Jos emme tee mitään: toimimatta jättämisen kustannukset

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus on EU:n strateginen valinta. Vaalikaudet ovat yleensä lyhyitä, mikä lisää päätöksenteon lyhytnäköisyyttä. Kun politiikoissa ei oteta riittävästi huomioon niiden vaikutuksia eri sukupolviin, talouteen ja ympäristöön liittyviä, sosiaalisia ja demokraattisia kustannuksia kertyy vähitellen. Pelkästään ilmastotoimien laiminlyönti merkitsisi EU:lle vuosisadan loppuun mennessä vähintään 7 prosentin tai jopa kaksinumeroisen prosenttiosuuden vähennystä BKT:hen.¹⁶ Lisäksi ilmastoon liittyvien taloudellisten tappioiden kasvu kiihtyy entisestään.¹⁷

Kun mahdollisuudet jakautuvat epätasaisesti sukupolvien, alueiden ja sosiaalisten ryhmien kesken, taloudellinen hyöty saattaa keskittyä yhä enemmän. Sosiaalinen liikkuvuus voi heikentyä, eriarvoisuus syventyä ja luottamus elämänmahdollisuuksien oikeudenmukaisuuteen rapautua. Alle puolet eurooppalaisista katsoo, että heillä on yhtäläiset mahdollisuudet edetä elämässä, ja vain 38 prosenttia kokee valtaosan elämässään koituneista olosuhteista oikeudenmukaisiksi, mikä korostaa kasvavaa käsitystä elämän epäreiludesta¹⁸. Tämän vuoksi on tärkeää puuttua uusiin eriarvoisuuksiin ennen kuin talouteen liittyvät haitat alkavat siirtyä sukupolvelta toiselle ja muuttuvat rakenteellisiksi.

Toimimatta jättäminen voi vaikuttaa myös demokratioiden selviytymiskykyyn. Kun politiikkatoimien ei katsota olevan riittäviä sukupolvieroihin puuttumiseksi, luottamus instituutioihin voi heikentyä. Tällä hetkellä luottamus EU:hun on suhteellisen korkea, ja on välttämätöntä lisätä sitä entisestään kansalaisvaikuttamisen ja demokratioiden selviytymiskyvyn vahvistamiseksi. Sosiaalinen eristyneisyys voi olla yhteydessä vähäisempään kansalaistoimintaan, alhaisempaan äänestysaktiivisuuteen ja yleisesti vähäisempään poliittiseen sitoutumiseen¹⁹. Disinformaatio voi heikentää luottamusta instituutioihin ja tiedotusvälineisiin, vaarantaa vaalien oikeudenmukaisuuden ja heikentää kansalaisten mahdollisuuksia tehdä tietoon perustuvia päätöksiä²⁰. Tällöin yhteiskunnat altistuvat enemmän häiriöille, ovat riippuvaisempia reaktiivisista toimista eivätkä kykene investoimaan luottavaisesti tulevaisuuteen.

Sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden osalta toimimattomuuden kustannukset eivät ole vain taloudellisia, vaan myös demokraattisia, sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä. Asumiseen, osaamiseen, työmarkkinoille pääsyyn, julkiseen talouteen, luonnonvaroihin, ilmastoon, hoito- ja hyvinvointijärjestelmiin sekä palvelujen saatavuuteen kohdistuviin nykyisiin paineisiin vastaaminen tarjoaa merkittävän mahdollisuuden vahvistaa nuorten

¹⁶ [Impact assessment for the 2040 climate target, SWD\(2024\) 63 final, Part 2/5, Annex 7, Section 3.](#)

¹⁷ [Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe | Indicators | Euroopan ympäristökeskus \(EEA\).](#) Viimeisten 45 vuoden aikana aiheutuneista 822 miljardin euron taloudellisista tappioista 25 prosenttia on syntynyt vain viimeisten neljän vuoden aikana.

¹⁸ [Fairness, Inequality and Inter-Generational Mobility – Helmikuu 2023 – Eurobarometri-kyselytutkimus.](#)

¹⁹ [Loneliness risk factors and consequences – Yhteinen tutkimuskeskus: EU:n tiedokeskus.](#)

²⁰ [EU:n käytäntesäännöt disinformaation torjuntaan | Euroopan komissio.](#) Eurooppalaisista nuorista 63 prosenttia altistuvat valeutisille useammin kuin kerran viikossa, kun taas 51 prosenttia eurooppalaisista katsoo altistuneensa disinformaatiolle verkossa.

sukupolvien asemaa ja samalla lujittaa solidaarisuutta ja oikeudenmukaisuutta kaikkien ikäryhmien välillä. Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ei ole oheistavoite, vaan se on vakauden, legitiimiyden ja kestävän, puhtaan kasvun edellytys tulevana vuosikymmeninä.

4. Uuden oikeudenmukaisuuden perustan rakentaminen: uusi ”sukupolvisopimus”

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus vaatii sukupolvien välisen solidaarisuuden perustan vahvistamista. Tässä strategiassa esitetään uusi sukupolvisopimus, joka perustuu eurooppalaisen kansalaispaneelin suosituksiin ja jossa otetaan huomioon tarve laajentaa mahdollisuuksia ajan mittaan, puuttua alueiden välisiin eroihin ja varmistaa, että päätökset tehdään pidemmän aikavälin näkökulmasta. **Se tarjoaa yhteisen kehyksen ennakoinnin, oikeudenmukaisuuden ja vastuullisuuden yhteensovittamiselle** siten, että nykyiset valinnat lisäävät mahdollisuuksia sekä nykyisten että tulevien sukupolvien osalta, ja **EU:n yhteiskuntarakenteen vahvistamiselle** kokoamalla sukupolvet yhteen tulevaisuutta koskevien yhteisten tavoitteiden ja panostusten sekä jaetun vastuun äärelle.

Uusi sukupolvisopimus perustuu kolmeen ulottuvuuteen: 1) *oikeudenmukainen päätöksenteko*, jossa otetaan huomioon pitkän aikavälin ajattelu ja nuorten näkökulma, 2) *oikeudenmukaiset mahdollisuudet*, jotka kokoavat sukupolvet yhteen jaettujen tavoitteiden ympärille parempaa tulevaisuutta varten, ja 3) *oikeudenmukaiset paikat*, jotka edistävät sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta alueiden välillä.

4.1. Oikeudenmukainen päätöksenteko – pitkän aikavälin ajattelun ja nuorten näkökulman vahvistaminen

Oikeudenmukainen päätöksenteko edellyttää, että päätösten pitkän aikavälin vaikutukset otetaan systemaattisesti huomioon lyhyen aikavälin tavoitteiden ohella. Lait, talousarviot ja uudistukset muokkaavat mahdollisuuksia ajan mittaan, ja nykyiset valinnat voivat luoda kestäviä hyötyjä – tai kustannuksia – tuleville sukupolville. Pitkän aikavälin ja systeemisen näkökulman soveltaminen auttaa varmistamaan, että lyhyen aikavälin ratkaisut eivät aiheuta vältettävissä olevia riskejä tai rasitteita.

Tämä merkitsee ennakoivia ja näyttöön perustuvia hallintotapoja. EU on paremman sääntelyn agendansa kautta jo edelläkävijä hyvässä hallinnossa ja ennakoivassa päätöksenteossa²¹. Niissä hyödynnetään useita välineitä, kuten strategista ennakointia, vaikutustenarviointeja ja julkisia kuulemisia. Niiden avulla voidaan näytön perusteella tarkastella eri vaihtoehtoja, jotka auttavat tunnistamaan riskejä varhain ja tekemään tietoon perustuvia poliittisia päätöksiä. Näillä lähestymistavoilla tuetaan kestävämpiä ja järkevämpiä politiikkoja eri aloilla.

Oikeudenmukaisen päätöksenteon edellytyksenä on, että siinä huomioidaan myös niiden ihmisten näkökulmat, joihin pitkän aikavälin vaikutuksia sisältävät päätökset eniten vaikuttavat. Tämä tarkoittaa merkityksellisten ja oikeasuhteisten mahdollisuuksien luomista nuorille, jotta he voivat osallistua tulevaisuuteensa vaikuttaviin poliittisiin keskusteluihin.

²¹ OECD (2025), *Better Regulation Practices across the European Union 2025*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/6f007516>

Tämänpäiväisillä päätöksillä on usein merkittäviä vaikutuksia tuleviin sukupolviin niin talouden, sosiaalisten näkökohtien kuin ympäristön kannalta. Alla esitetyt toimet auttavat varmistamaan, että pitkän aikavälin näkökohdat sisällytetään johdonmukaisesti politiikkatoimien suunnitteluun ilman, että ne lisäävät hallinnollista rasitetta.

Oikeudenmukaisen päätöksenteon tueksi komissio

1. **tukee tulevaisuuslukutaidon kehittämistä julkishallinnossa** kaikissa EU:n jäsenvaltioissa julkaisemalla monikielisen, tulevaisuuteen suuntautuvaa päätöksentekoa koskevan paketin
2. **vahvistaa strategista ennakointia päätöksenteossa** esimerkiksi tukemalla *Futures Balance Tool* -työkalua, joka on ennakoivassa politiikka-analyysissä käytettävä tekoälyavusteinen työkalu, jota kehitetään yhteistyössä YK:n Beyond Labin kanssa
3. **jatkaa nuorisotestin, myös nuorten kanssa järjestettävien politiikkadialogien, järjestelmällistä soveltamista** komission vuotuisessa työohjelmassa esitettyihin keskeisiin aloitteisiin, jotta voidaan tutkia uusien politiikkojen mahdollisia vaikutuksia nuoriin
4. **antaa luonnontieteiden ja uusien teknologioiden etiikkaa käsittelevän eurooppalaisen työryhmän tehtäväksi** tarjota analyyseja ja suosituksia oikeudenmukaisista digitaalisista tulevaisuuksista, tekoälystä ja digitaalisista julkishyödykkeistä
5. **julkaisee vuoden 2028 alussa sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevan strategian edistymisraportin**, jota hyödynnetään, kun päätetään EU:n osallistumisesta tulevia sukupolvia koskevan YK:n julistuksen jatkotoimiin
6. **julkaisee pitkäikäisyyttä koskevan etenemissuunnitelman**, jonka tarkoituksena on kartoittaa ikään liittyviä poliittisia kysymyksiä kaikkien ikäryhmien osalta, jotta voidaan tunnistaa strategisia mahdollisuuksia edistää ihmisten mahdollisuuksia elää pidempään, terveemmin ja taloudellisesti turvattuina.

Esimerkillisiä käytäntöjä EU:n jäsenvaltioissa

- **Pitkän aikavälin ajattelua on vakinaistettu** monissa EU:n jäsenvaltioista eri muodoissa: Suomessa (*Tulevaisuusvaliokunta*²²), Espanjassa (*Oficina Nacional de Prospectiva y Estrategia*²³) ja Maltalla (*Il-Gwardjan ta' Generazzjonijiet Futuri*²⁴).
- **Monissa EU:n jäsenvaltioissa tehdään erityisiä säädösten vaikutusten analysointeja** nuorisoa ja/tai tulevia sukupolvia koskien: Itävallassa (*wirkungsorientierte Folgenabschätzung*), Belgiassa/Flanderissa (*JoKER*), Suomessa (*lapsivaikutusten arviointi*), Ranskassa (*clause d'impact jeunesse*), Saksassa (*Jugend-Check*), Italiassa (*valutazione di impatto generazionale*), Alankomaissa (*generatietoets*) ja Ruotsissa (*barnkonsekvensanalys*).

4.2. Oikeudenmukaiset mahdollisuudet – sukupolvien kokoaminen yhteen yhteisten tavoitteiden ympärille parempaa tulevaisuutta varten

Oikeudenmukaisten mahdollisuuksien edellytyksenä on, että lapset ja nuoret voivat rakentaa elämänsä vakaalle pohjalle. Varhaiset elinolot muokkaavat voimakkaasti myöhempiä tuloksia, kun taas haitat, joihin ei puututa varhaisessa vaiheessa, kasautuvat yleensä ajan mittaan. Sukupolvien välinen lähestymistapa asettaa sen vuoksi etusijalle varhaisen ennaltaehkäisyyn, kohdennetun tuen ja hyvin hallitut siirtymät aikuisuuteen sekä ottaa huomioon, että oikeudenmukaiset mahdollisuudet rakentuvat koko elämänkaaren aikana.

²² *Tulevaisuusvaliokunta* on Suomen eduskunnan elin, jonka tehtävänä on vahvistaa ennakoinnin roolia hallinnossa.

²³ Espanjan "*Oficina Nacional de Prospectiva y Estrategia*" koordinoi Espanjan vuoden 2050 etenemissuunnitelmaa ja vahvistaa strategisen ennakoinnin roolia hallinnossa, jotta nykyiset toimintapolitiikat voidaan mukauttaa sukupolvien välisiin pitkän aikavälin tasa-arvotavoitteisiin.

²⁴ Maltan "*Il-Gwardjan ta' Generazzjonijiet Futuri*" on korkean tason valiokunta, joka valvoo eri hallinnonaloja varmistaakseen, että kestävä kehityksen politiikat eivät aiheuta riskejä tulevaisuuden kansalaisille.

Politiikat, joissa keskitytään lapsiin ja nuoriin, erityisesti heikommassa asemassa oleviin ja/tai syrjinnän vaarassa oleviin, ovat keskeisiä sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi. Tähän sisältyy jatkuva investointi varhaislapsuuden kehitykseen, varhaiskasvatukseen, koulutukseen, kulttuurin saatavuuteen, osallistumiseen ja infrastruktuuriin, vapaa-ajan toimintaan, terveydenhoidon saatavuuteen, asuntojen saatavuuteen, liikenteeseen ja muihin keskeisiin palveluihin sekä kohdennettu tuki keskeisissä elämän siirtymävaiheissa, kuten koulun päättämisen, työmarkkinoille siirtymisen tai itsenäisen elämän aloittamisen yhteydessä. Tähän sisältyy myös finanssiosaamisen edistäminen, jolla on olennainen vaikutus nuorten mahdollisuuksiin saavuttaa taloudellinen riippumattomuus ja taloudellinen osallisuus.²⁵ Puuttamalla riskeihin varhaisessa vaiheessa ja tukemalla apua tarvitsevia lapsia²⁶ näillä toimenpiteillä voidaan ehkäistä eriarvoisuuden juurtumista syvemmälle ja vähentää sosiaalisiin järjestelmiin kohdistuvaa painetta pitkällä aikavälillä. Jotta nämä toimenpiteet olisivat tehokkaita, niiden toteuttamisessa ei tulisi keskittyä pelkästään ikään vaan olisi otettava huomioon haavoittuvassa tai heikommassa asemassa olevien ryhmien erityistarpeet.

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus voi toteutua vain silloin, kun yhteiskunnan luoma vauraus jakautuu oikeudenmukaisesti. Eriarvoisuus vaurauden jakautumisessa sekä varallisuus- ja perintöverotukseen liittyvät erot yhteiskunnissamme muokkaa sitä, miten riskit ja mahdollisuudet siirtyvät sukupolvelta toiselle. Myös sellaisten rakenteellisten esteiden poistaminen, jotka kohdistuvat suhteettomasti nuorempiin ikäluokkiin, on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan katkaista haittojen siirtyminen sukupolvelta toiselle ja samalla varmistaa, että ihmiset voivat vanhetessaan elää turvallisesti ja osallistua yhteiskuntaan aktiivisesti. Kohtuuhintainen asuminen, koulutuksen saatavuus, vakaat ja palkitsevat työllistymispolut, laadukas terveydenhuolto – myös mielenterveyspalvelut – sekä mahdollisuus yhdistää työ, oppiminen ja yksityis- ja perhe-elämä vaikuttavat siihen, voivatko nuoret osallistua täysipainoisesti yhteiskuntaan ja suunnitella tulevaisuuttaan luottavaisesti. Ne myös mahdollistavat eri sukupolvien rinnakkaiselon asuinalueilla ja vahvistavat osallisuutta ja vuoropuhelua.

Näiden periaatteiden toteuttaminen käytännössä edellyttää kohdennettuja, näyttöön perustuvia toimia. Tältä osin strategiassa keskitytään vahvistamaan sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden analyttistä perustaa laatimalla erityinen **sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden indeksi**. Sen tarkoituksena on havainnollistaa nykyisten sukupolvien kohtaamia epätasapuolisia mahdollisuuksia sekä niiden kehitystä pidemmällä aikavälillä sellaisten mittareiden kautta, jotka liittyvät läheisesti sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen. Strategialla lisätään myös kansalaisten osallistumista kokoamalla eri sukupolvet yhteisten tavoitteiden äärelle, vahvistamalla sukupolvien välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä, edistämällä lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia sekä torjumalla ikäsyrjintää jakamalla parhaita käytäntöjä jäsenvaltioiden kesken.

Oikeudenmukaisten mahdollisuuksien tueksi komissio

- 1. laatii sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden indeksin** mahdollisuuksien ja puutteiden määrittämiseksi, poliittisten päätösten tueksi ja oikeudenmukaisuuden edistämiseksi sukupolvien välillä

²⁵Finanssiosaamista edistäviä toimia on esitetty [finanssiosaamista koskevasta EU:n strategiasta vuonna 2025 annetussa komission tiedonannossa](#), COM(2025) 681 final.

²⁶Eurooppalaisen lapsitakuun periaatteiden mukaisesti, [European Child Guarantee - Employment, Social Affairs and Inclusion](#).

2. **tukee syrjimättömyyttä, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta käsittelevän korkean tason ryhmän työtä ikätasa-arvoa edistäviä parhaita käytäntöjä koskevan koosteen laatimisessa.** Koosteessa hyödynnetään tulevaa tutkimusta, joka koskee ikään perustuvaa syrjintää EU:ssa ja jossa esitetään katsaus kansallisiin ikätasa-arvoa koskeviin toimintasuunnitelmiin ja toimenpiteisiin.
3. **kannustaa toteuttamaan tutkimusyhteistoimintaa**, joilla edistetään sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta, Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kautta
4. **järjestää väestökehitysfoorumia** väestömuutoksiin vastaamista koskevaa kokemustenvaihtoa ja keskinäistä oppimista varten
5. **lisää kansalaisten – erityisesti nuorten – osallistumista** tukemalla osallistavia ja neuvoo-antavia prosesseja seuraavin keinoin:
 - a. edistämällä sukupolvien välistä vuoropuhelua, osallistavaa budjetointia, osallistavaa ennakkointia sekä kansalaispaneelleja ja innovatiivisia kansalaisteknologian välineitä verkossa
 - b. järjestämällä Euroopan nuorisoviikon 2026, jonka teemana on solidaarisuus ja oikeudenmukaisuus
 - c. lisäämällä tietoisuutta erityisesti marraskuun 16. päivän tienoilla, jolloin vietetään sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden päivää
6. **vahvistaa sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevaa ulottuvuutta EU:n nuoriso- ja urheilupolitiikassa vuoden 2027 jälkeisellä EU:n nuorisostrategialla ja EU:n urheilualan työsuunnitelmalla sekä vahvistaa lasten osallistumista EU:n päätöksentekoon ottamalla lasten oikeudet huomioon kaikissa niihin liittyvissä EU:n toimintapolitiikoissa²⁷ ja hyödyntämällä EU:n lasten osallistumisfoorumia antia²⁸.**

Esimerkillisiä käytäntöjä EU:n jäsenvaltioissa

- **Alankomaissa Promising Start** □toimintaohjelmalla tuetaan lapsia ja heidän vanhempiaan ensimmäisten tuhannen päivän aikana.
- **Belgiassa EU:n rahoittamalla, Brysselissä toteutettavalla asuntohankkeella nimeltä CALICO** edistetään sukupolvien välistä solidaarisuutta, naisten asumismahdollisuuksia sekä kohtuuhintaista omistusasumista.
- **Puolassa yhdessä seniorien kanssa toteutettavilla puutarhatyöpajoilla** vahvistetaan sukupolvien välisiä siteitä ja edistetään yhteisöllisyyttä osana Euroopan solidaarisuusjoukkojen hanketta.

4.3. Oikeudenmukaiset paikat – sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden varmistaminen eri alueilla

Sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen vaikuttaa iän, sukupuolen ja sosioekonomisen taustan lisäksi sijainti. Asuinpaikalla on merkittävä vaikutus koulutuksen, kulttuurin, työpaikkojen, asunnon, palvelujen, digitaalisen infrastruktuurin ja liikkumismahdollisuuksien saatavuuteen sekä demokraattisiin ja yhteiskunnallisiin osallistumismahdollisuuksiin. Alueelliset erot kaupunki- ja maaseutualueiden, raja-alueiden ja heikommassa asemassa olevien alueiden välillä voivat ajan myötä pahentaa eriarvoisuutta.

Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevassa alueellisessa näkökulmassa keskitytään varmistamaan, että maantiede ei aseta eri sukupolvia eriarvoiseen asemaan. Tämä edellyttää toimintapolitiikkoja, joissa otetaan huomioon paikalliset olosuhteet ja ilmastovaikutukset sekä investoidaan paikkojen pitkän aikavälin valmiuksiin tukea eri

²⁷ Lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia, COM(2021) 142 final.

²⁸ EU:n lasten osallistumisfoorumi | Euroopan unioni.

sukupolvien mahdollisuuksia. Kohtuuhintaisen, kestävän asumisen, laadukkaiden julkisten palvelujen (mukaan lukien sosiaali- ja hoivapalvelut), liikenteen, digitaalisten yhteyksien, sosiaalisen infrastruktuurin ja vapaa-ajan palvelujen saatavuus on ratkaisevaa sen kannalta, voivatko ihmiset jäädä yhteisöihinsä, palata niihin tai rakentaa tulevaisuuttaan niissä. Samalla koulutuksellinen liikkuvuus ja työntekijöiden vapaa liikkuvuus parantavat erityisesti nuorten mahdollisuuksia, mahdollistavat osaamisen ja tiedon siirtymisen sekä tukevat pitkän aikavälin kestävästä kilpailukykyä ja kasvua.

Sukupolvien välisten yhteyksien vahvistaminen paikallisella tasolla edistää myös selviytymiskykyä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Yhteisön palvelut, yhteiset julkiset tilat ja paikalliset palvelut voivat edistää eri ikäryhmien välistä vuorovaikutusta, vähentää eristyneisyyttä ja vahvistaa keskinäistä tukea erityisesti alueilla, joilla esiintyy väestörakenteen muutoksia tai talouden siirtymiä. Kulttuurin saatavuuden ja osallistumisen lisääminen edistää yhteisiä arvoja ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta, mikä vahvistaa kaikkien sukupolvien mahdollisuuksia.

Oikeudenmukaisten paikkojen varmistaminen tarkoittaa kohdennettuja, paikkasidonnaisia toimia, joita toteutetaan yhdessä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa ja joilla vahvistetaan nuorten sukupolvien mahdollisuuksia, tuetaan tervettä, aktiivista ikääntymistä paikallisyhteisöissä, lisätään kokemusten vaihtoa alueiden välillä ja edistetään aloitteita, joilla vahvistetaan sukupolvien välisiä yhteyksiä yhteisöjen sisällä.

Oikeudenmukaisten paikkojen tueksi komissio

1. **käynnistää *Voices of the Future*** **aloitteen** alueiden komitean kanssa ja kannustaa paikallis- ja alueviranomaisia pyrkimään vaikuttamaan alueidensa tulevaisuuteen (eurooppalaisen demokratian kilven mukaisesti)
2. **edistää ideointia, yhteyksiä ja keskinäistä huolenpitoa rakentamalla sukupolvien välisiä kumppanuuksia** kirjastojen, museoiden, urheilujärjestöjen ja yhteisökeskusten kanssa sekä kulttuurisia, akateemisia, luovia ja tulevaisuuteen suuntautuvia ohjelmia seuraavin keinoin:
 - a. edistämällä sukupolvien välistä kulttuurivaihtoa ja osallisuutta kulttuurikompassin mukaisesti
 - b. tuomalla esiin osallistavia, esteettömiä ja kestäviä liikennetarkoituksia kaikille sukupolville Euroopan liikkujan viikolla 2026.
 - c. edistämällä sukupolvien välistä toimintaa urheilun avulla erityisesti aloitteilla, jotka yhdistävät sukupolvia ja helpottavat kaikenikäisten osallistumista urheiluun ja liikuntaan, ja Across generations -kategorian kautta #BeActive EU Sport Awards kilpailussa
3. **vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja kestävyttä turvaamalla ja elvyttämällä julkisia tiloja *Uusi eurooppalainen Bauhaus* -aloitteella** ja siihen liittyvillä yhteisölähtöisillä toimilla sekä hyödyntämällä tietoa julkisten tilojen demokraattista selviytymiskykyä tukevasta roolista.

Esimerkillisiä käytäntöjä EU:n jäsenvaltioissa

- **Eri puolilla Eurooppaa toteutettavalla Phōnē – Giving Minority Languages a Voice** hankkeella edistetään kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuutta yhdistämällä vähemmistökieliä puhuvia henkilöitä eri puolilta Eurooppaa sekä tukemalla sukupolvien välistä tarinankerrontaa ja yhteisöteatterien tuotantoja.
- **Sloveniassa *The Pulse of European Literature*** hanke kääntää ja edistää eurooppalaista nykykirjallisuutta vahvistaakseen eurooppalaista identiteettiä ja osallisuutta. Hanke tavoittaa kaikenikäisiä yleisöjä sukupolvien välisen yhteistyön ja digitaalisen median kautta.

- Eri puolilla Eurooppaa järjestettävä **European Heritage Volunteers** -ohjelma elvyttää kulttuuriperintökohteita Traditional Crafts in Practice -koulutusten avulla, kokoaa yhteen sukupolvia ja kulttuureja sekä osoittaa kestäviä kulttuuriperintökäytäntöjä ilmastokestävyyden vahvistamiseksi.
- Ranskassa **La république des hyper voisins** -aloite kokoaa pariisilaisen naapuruston asukkaat järjestämään kerran vuodessa tapahtuman, jossa kaikki kokoontuvat yhdessä kadulle syömään.

5. Sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden valtavirtaistaminen EU:n politiikoissa

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ei ole uusi politiikan ala. Sen tarkoituksena on kannustaa pohtimaan tarkemmin tehtyjen valintojen pitkän aikavälin seurauksia ja varmistamaan, että nykyisten päätösten aiheuttamia kustannuksia, riskejä tai rajoituksia ei siirretä sukupolvelta toiselle.

Sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden valtavirtaistaminen päätöksenteossa on yksi tämän strategian keskeisistä tavoitteista. Jos sitä ei oteta järjestelmällisesti huomioon politiikkatoimien suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa, se ei voi toteutua tehokkaasti. Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta ei näin ollen pitäisi käsitellä erillisenä toimintalinjana vaan kaikkia politiikkoja ja menoja ohjaavana periaatteena. Se edellyttää muun muassa sitä, että nuoria suojellaan paitsi tekemällä älykkäitä investointeja myös varmistamalla, etteivät he joudu maksamaan menneisyyden velkoja. Tämä edellyttää välineitä sen varmistamiseksi, että nyt käynnistettävät uudistukset suunnitellaan niiden pitkän aikavälin vaikutukset huomioiden. Se edellyttää myös, että seniorien edut otetaan huomioon päätöksenteossa. Tämä lähestymistapa heijastuu (erityisesti Euroopan sosiaalirahasto plussan kautta) *monivuotisessa rahoituskehityksessä*²⁹ ja riittävien ja kestävien pitkän aikavälin uudistusten kautta *EU-ohjausjaksossa*, joka on EU:n talous- ja työllisyyspolitiikan koordinoitikehys. Tässä yhteydessä Euroopan komissio voi työnantajana näyttää esimerkkiä vahvistamalla sitoutumistaan ikä syrjinnän nollatoleranssiin ja edistämällä sukupolvien välistä yhteistyötä työpaikalla.

EU toimii jo monilla aloilla tavoitteenaan saada aikaan merkittäviä pitkän aikavälin vaikutuksia. Tämän osion tarkoituksena onkin korostaa sitä, missä asioissa sukupolvien välisen näkökulman sisällyttäminen tuo selkeää lisäarvoa, lisää johdonmukaisuutta ja tukee EU:n toiminnan kestävyyttä ja legitimitettiin, kun otetaan huomioon EU:n sitoumukset tulevaisuussopimukseen ja tulevien sukupolvien julistukseen.

...edistämällä kilpailukykyä ilman luonnonvarojen ehtymistä

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus vaatii Euroopalta kykyä pysyä kilpailukykyisenä, innovatiivisena ja taloudellisesti kestäväenä tulevaisuudessa. Tulevien sukupolvien hyvinvoinnin turvaamiseksi kasvua on edistettävä tavalla, joka ei ehdytä tulevaisuuden hyvinvoinnille välttämättömiä luonnonvaroja. Investoinnit tulevaisuuteen suuntautuneisiin aloihin luovat laadukkaita työpaikkoja Euroopassa, vahvistavat kestäväää kilpailukykyä sekä tukevat johtavaa strategista riippumattomuutta ja vakaata, kilpailukykyistä taloutta. Tulevaisuuden vaatimusten mukaiset, kestävät talous- ja teollisuuspolitiikat, jotka edistävät kilpailukykyisiä markkinoita, ovat ratkaisevan tärkeitä laadukkaiden työpaikkojen ja

²⁹ Euroopan sosiaalirahasto plussasta voidaan tukea monia toimia, joilla lievennetään väestörakenteen muutoksen vaikutuksia esimerkiksi työllistymiseen (myös ikääntyneiden, nuorten ja naisten työllistymistä), lastenhoitopalvelujen ja pitkäaikaishoitopalvelujen saatavuuteen, koulutukseen ja osaamiseen sekä lapsi- ja nuorisotakuun täytäntöönpanoon. Tätä painopistettä vahvistetaan edelleen seuraavaa monivuotista rahoituskehystä koskeissa komission ehdotuksissa, joissa esitetään erityinen Euroopan sosiaalirahastoa koskeva artikla väestörakenteen muutoksesta.

kestävän julkisen talouden kannalta. Infrastruktuuri-investoinnit ja innovatiiviset yritykset ovat yhtä tärkeitä sekä nykyisten että tulevien sukupolvien mahdollisuuksien laajentamisen kannalta.³⁰ Tukemalla tuottavuutta, strategista riippumattomuutta ja tulevaisuuteen suuntautuvien teollisuudenalojen kehittämistä kilpailukyky edistää sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta varmistamalla, että tulevat sukupolvet perivät vahvat pääoma-, sosiaali- ja ympäristöhyödykkeet sekä vankan, mukautuvan talousperustan.

...investoimalla ihmisiin ja edistämällä vahvaa eurooppalaista sosiaalista mallia

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus on vankkaa silloin, kun politiikkatoimilla laajennetaan ihmisten valmiuksia osallistua, mukautua ja suunnitella tulevaisuuttaan koko elämänsä ajan. Tämä tarkoittaa vahvoja sosiaaliturva- ja hoivajärjestelmiä, jotta kaikki voivat luottaa saavansa tarvitsemaansa tukea kaikissa elämänvaiheissa³¹.

Osaaminen ja elinikäinen oppiminen ovat keskeisessä asemassa sen varmistamisessa, että kaikki sukupolvet voivat sopeutua talouden ja teknologian muutoksiin ja ikääntyneet työntekijät voivat pysyä aktiivisina. EU-aloitteet, kuten *osaamisunioni* ja *eurooppalainen koulutusalue*, tukevat jäsenvaltioita osaamistarpeiden ennakoinnissa ja niihin vastaamisessa, edistävät täydennys- ja uudelleen koulutusta työurien pidentämiseksi, kaventavat digiosaamisvajetta, nykyaikaistavat koulutusjärjestelmiä sekä tarvittaessa houkuttelevat osaajia Euroopan ulkopuolelta.³² EU:n start-up- ja scale-up-strategiaan sisältyvällä *Blue Carpet* -aloitteella pyritään houkuttelemaan korkeasti koulutettuja ammattilaisia, opiskelijoita ja tutkijoita *valitsemaan Euroopan* ja pysymään Euroopassa.

Vahvalla kulttuuri- ja urheilupolitiikalla on keskeinen rooli sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden edistämässä, sosiaalisen osallisuuden vahvistamisessa ja pitkän aikavälin kestävyuden tukemisessa, sillä se edistää osallistumista, solidaarisuutta ja yhteisiä arvoja eri ikäryhmissä.

EU-ohjelmat, kuten Erasmus+, tukevat taitojen kehittämistä, aktiivista kansalaisuutta ja elinikäisestä oppimista kaikissa ikäryhmissä, edistävät sosiaalisten ja kulttuurien välisten valmiuksien, kriittisen ajattelun ja medialukutaidon kehittymistä sekä (erityisesti nuorisovaluuta) edistävät sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta ja oppimista. *Euroopan solidaarisuusjoukot*³³ tukevat sukupolvien välisiä vapaaehtoisryhmiä paikallisella ja alueellisella tasolla taitojen, avaintaitojen ja eurooppalaisten arvojen hankkimiseksi, mikä edistää sukupolvien välistä solidaarisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Asumisen kohtuuhintaisuus on noussut erityisen näkyväksi sukupolvet ylittäväksi haasteeksi³⁴. Nuoret kohtaavat yhä enemmän esteitä sosiaalisten, hyvien liikenneyhteyksien päässä sijaitsevien ja kohtuuhintaisten asumisratkaisujen saatavuudessa, kun taas monet ikääntyneet asuvat puutteellisissa tai eristyneissä oloissa. Tätä edistetään EU:n toimilla, kuten

³⁰ Ks. esimerkiksi *Euroopan teollisuusstrategia*, *kilpailukykykompassi* tai *EU:n startup- ja scale-up-strategia*.

³¹ EU:n ohjelmilla, kuten *EU4Health-ohjelmalla*, ja aloitteilla, kuten *laadukkaita työpaikkoja koskevalla etenemissuunnitelmalla*, tulevalle *köyhyyden vastaisella strategialla*, vahvistetulla *eurooppalaisella lapsitakuulla*, eurooppalaisella *hoito- ja hoivastrategialla* sekä *neuvoston suosituksella kohtuuhintaisen ja laadukkaan pitkäaikaishoidon saatavuudesta* pyritään parantamaan hoitoon pääsyä ja tukemaan hoitajia, edistämään laadukkaita työpaikkoja, varmistamaan keskeisten palvelujen ja suojelun saatavuus sekä katkaisemaan köyhyyskierteet.

³² Komission vuonna 2025 hyväksymän *osaamisunionin* tavoitteena on tukea laadukkaiden, osallistavien ja mukautuvien koulutus- ja osaamisjärjestelmien kehittämistä, jotta ihmisille kaikkialla Euroopassa annetaan valmiudet menestyä, sekä lisätä EU:n kilpailukykyä aloitteilla, mukaan lukien perustaitojen tukijärjestelmä, opettajien ja kouluttajien EU-toimintaohjelma, Eurooppalaiset koulut -allianssi sekä vuoteen 2030 ulottuva etenemissuunnitelma digitaalisen koulutuksen ja taitojen tulevaisuudesta.

³³ *Euroopan solidaarisuusjoukot* | *Euroopan nuorisoportaalit*.

³⁴ Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta käsittelevässä eurooppalaisessa kansalaispaneelissa korostettiin *turvallisten kotien, vahvojen yhteisöjen ja ihmisarvoisen asumisen merkitystä kaikille sukupolville*.

investoinneilla, mahdollistavilla toimenpiteillä, uudistuksilla ja kohdennetuilla aloitteilla, joilla parannetaan kohtuuhintaisen, riittävän asumisen saatavuutta, sekä täydentämällä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla toteutettavia toimia.

Yhteiskuntien ikääntyminen nostaa esiin myös sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen liittyviä kysymyksiä **eläkkeiden sekä terveys- ja pitkäaikaishoidon riittävydestä ja kestävydestä**, jolloin sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus tarkoittaa riittävyden ja julkisen talouden kestävyden yhteen sovittamista.³⁵ Väestörakenteen ja työmarkkinoiden muutoksista johtuviin haasteisiin olisi vastattava monipuolisella toimintapaletilla, johon kuuluu myös eläkeläisille lisätuloja tuovien lisäeläkkeiden vahvistaminen.³⁶

Euroopan varautumisunionistrategialla³⁷ edistetään Niinistön raportin ”Safer Together – A path towards a fully prepared Union”³⁸ mukaisesti koko yhteiskunnan kattavaa lähestymistapaa varautumiseen ja turvallisuuteen toimilla, jotka on kohdennettu nuoremmille ja vanhemmille sukupolville ja haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille.³⁹

Eurooppalainen demokratian kilpi ja EU:n kansalaisyhteiskuntastrategia pyrkivät vahvistamaan demokratioiden selviytymiskykyä koko yhteiskuntaa koskevan lähestymistavan avulla, muun muassa vahvistamalla kansalaisvaikuttamista ja sukupolvien välisiä yhteyksiä⁴⁰. Nykyisen demokraattisen järjestelmän eheyden turvaaminen auttaa varmistamaan, että tulevat sukupolvet perivät avoimuuteen, osallistumiseen ja vastuuvollisuuteen perustuvan poliittisen ympäristön, joka on sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden keskeinen edellytys.

...edistämällä vihreää ja digitaalista siirtymää maapallon kestävyuden rajoissa

EU:n vihreällä ja digitaalisella siirtymällä on selviä vaikutuksia yli sukupolvien. Ne edellyttävät uudistamaan EU:n tapaa käyttää resursseja, suojella ekosysteemejään, antaa valmiuksia työntekijöille, yrityksille ja kansalaisille, tarjota kilpailukykyä ja kunnioittaa ekologisia rajoja, joiden puitteissa tulevien sukupolvien on elettävä.

EU:n ilmasto- ja ympäristöpolitiikat ovat keskeisessä asemassa EU:n toimissa maapallon suojelemiseksi tulevia sukupolvia varten. Sukupolvien väliset näkökohdat ovat olennainen osa ilmastopolitiikkaa, koska toimien lykkääminen lisää kustannuksia tuleville sukupolville. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja eurooppalaisen valtamerisopimuksen lippulaivahankkeiden tavoitteena on saavuttaa ilmastoneutraalius, pienentää päästöjä, vähentää saastumista ja rajallisten luonnonvarojen käyttöä, tehostaa kiertotaloutta, suojella biologista monimuotoisuutta ja tukea vihreää siirtymää eri aloilla kilpailukykyisen talouden rakentamiseksi. EU:n omistamat avaruusresurssit, kuten *Copernicus* ja *Galileo*, tarjoavat poikkeuksellisen tarkkaa tietoa sekä mahdollistavat seurannan ja tietoon perustuvan päätöksenteon. *Eurooppalainen ilmastopolitiikka* kokoaa yhteen eri sukupolvia edustavia yhteisöjä, yksityishenkilöitä ja organisaatioita eri puolilta EU:ta vaihtamaan parhaita käytäntöjä, kehittämään ilmastoratkaisuja ja rakentamaan pudasta, vaurasta Eurooppaa.

³⁵ Komissio julkaisee vuonna 2027 useita kertomuksia sosiaalisen suojelun järjestelmistä. Riittävää sosiaalista suojelua vanhuusiällä koskevassa raportissa analysoidaan kokonaisvaltaisesti, miten Euroopan sosiaalisen suojelun järjestelmät auttavat suojelemaan ikääntyneen väestön elintasoja eläkkeen, pitkäaikaishoidon ja niihin liittyvien politiikkojen avulla, kun taas vuoden 2027 ikääntymisraportissa keskitytään ennusteisiin väestön ikääntymisen talouteen ja julkistalouteen liittyvistä vaikutuksista pitkällä aikavälillä, vuoteen 2080 asti.

³⁶ Komissio julkaisi marraskuussa 2025 joukon aloitteita, joilla edistetään lisäeläkkeiden kehittämistä ja käyttöönottoa jäsenvaltioissa, mukaan lukien *komission suositus eläkkeiden seurantajärjestelmästä, eläketulostauluista ja automaattisesta jäsenyydestä*, C/2025/9300 final.

³⁷ [EU:n varautumisunionistrategia](#).

³⁸ [Safer together: A path towards a fully prepared Union – Euroopan komissio](#).

³⁹ Ks. esim. koulujen opetussuunnitelmia koskeva toimi 29, nuoriso-ohjelmia koskeva toimi 30 sekä riskejä ja uhkia koskeva toimi 27, jossa otetaan huomioon haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöt.

⁴⁰ [Eurooppalainen demokratian kilpi ja EU:n kansalaisyhteiskuntastrategia](#).

Euroopan varautumisunionistrategialla kehoitetaan vahvistamaan vapaaehtoistoimintaa sekä kansalaistaitoja ja varautumistaitoja. *Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi*, mukaan lukien *oikeudenmukaisen siirtymän rahasto* ja *foorumi* sekä *sosiaalinen ilmastorahasto* auttavat ehkäisemään uusien eriarvoisuuksien syntymistä tukemalla siirtymästä eniten kärsiviä alueita, yhteisöjä, haavoittuvassa asemassa olevia kotitalouksia, liikenteen käyttäjiä ja pieniä yrityksiä ja varmistamalla, että ilmastoneutraaliuteen siirtymisessä ketään ei jätetä jälkeen.⁴¹ Monet aloitteet, kuten *Atlantin valtameren tutkimusyhteenliittymän Blue Intergenerational Programme* ja *EU:n biotalouden nuorten lähettiläiden ohjelma*, antavat nuorille mahdollisuuden osallistua meriä ja vettä, kestäviä ruokajärjestelmiä ja biotaloutta koskeviin poliittisiin keskusteluihin. Nuorten edustajille on paikkoja tulevalla EU:n vesiresilienssiä käsittelevällä sidosryhmäfoorumilla *vesiresilienssistrategian* mukaisesti.

Digitaalinen muutos ja tekoälyn kehittyminen tarjoavat Euroopalle selkeitä mahdollisuuksia parantaa kansalaistensa hyvinvointia, edistää kestäväää innovointia sekä tukea eurooppalaista tiedeyhteisöä ja vahvistaa sen kilpailukykyä. EU:n digitaalista osaamista koskevat aloitteet edistävät digitaalista lukutaitoa, oikeudenmukaisia työmarkkinasiirtymiä sekä tekoälyn vastuullista käyttöä tavoilla, jotka auttavat rakentamaan työvoimaa tulevaisuutta varten. EU rakentaa myös suotuisaa ekosysteemiä edistääkseen tekoäly-, neuro- ja kvanttiteknologian kaltaisten uusien teknologioiden läpimurtoinnovaatioita, jotka ovat ihmiskeskeisiä ja eettisiä ja jotka perustuvat ihmisoikeuksiin⁴². Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus digitaalisella aikakaudella edellyttää siksi digitaalisen infrastruktuurin laajan saatavuuden varmistamista, osallistavan osaamisen kehittämistä kaikenikäisten ja erityisesti ikääntyneiden osalta sekä ihmiskeskeistä tekoälyn ja innovaatioiden käyttöönottoa, joka pikemminkin laajentaa mahdollisuuksia kuin syventää eroja⁴³. Tämän mukaisesti komissio on käynnistänyt pilottiohjelman, jolla myönnetään pienimuotoisia avustuksia sukupolvien välisiä medialukutaitohankkeita varten.

Avaruusteknologialla tuetaan keskeisten palvelujen saatavuutta, talouskasvua ja ympäristökestävyyttä. Tällä hetkellä avaruudesta on tulossa yhä ruuhkaisempi, mikä lisää avaruusresursseihin ja turvallisuuteen kohdistuvia riskejä. EU:n avaruussäädöksen ja avaruustaloutta koskevan vision kaltaiset aloitteet ovat keskeisiä sen varmistamisessa, että avaruus on turvallinen, luotettava ja kestävä tuleville sukupolville.

...vaikuttamalla paikallisin ja maailmanlaajuisin keinoin

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus on erityisen konkreettista silloin, kun on kyse elinkeinojen, hyödykkeiden ja mahdollisuuksien saatavuudesta. Maataloudessa, kalastuksessa ja muissa maaseudun elinkeinoissa työvoiman ikääntyminen ja markkinoille pääsyn korkeat esteet uhkaavat pitkän aikavälin elinkelpoisuutta. EU:n politiikoilla tuetaan sukupolvenvaihdosta parantamalla maan ja meren käyttömahdollisuuksia, rahoituksen saatavuutta, koulutusta ja osaamisen siirtoa sekä vahvistamalla maaseutu- ja rannikkoalueita paikkoina, joissa nuoret voivat rakentaa elinkelpoisen tulevaisuuden⁴⁴.

⁴¹ Komissio julkaisi ensimmäisen *liikenneköyhyyttä koskevan suosituksensa* toukokuussa 2025. Siinä korostetaan liikenteen keskeistä roolia talouden kehityksen, hyvinvoinnin ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämisessä, sillä se parantaa laadukkaiden työpaikkojen saantimahdollisuuksia myös köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden sekä tiettyjen haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osalta, sekä merkitystä sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden ja solidaarisuuden vahvistamisessa.

⁴² Ks. esimerkiksi *asetus (EU) 2024/1689*, jolla varmistetaan, että tekoälyjärjestelmät ovat turvallisia ja luotettavia, ja että ne kunnioittavat perusoikeuksia ja edistävät innovointia.

⁴³ Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta käsittelevässä eurooppalaisessa kansalaispaneelissa korostettiin, että *tekoälyn käytölle on asetettava rajat, jotta voidaan varmistaa vastuullinen saatavuus ja eettisten normien noudattaminen sekä lieventää mahdollisia riskejä*.

⁴⁴ *Maatalouden sukupolvenvaihdoksia koskevan strategian* tavoitteena on kaksinkertaistaa nuorten ja uusien viljelijöiden osuus ja varmistaa, että maatalous pysyy innovatiivisena, kilpailukykyisenä ja selviytymiskykyisenä. Se heijastaa myös sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta käsitellyttä eurooppalaista kansalaispaneelia, jossa korostettiin kestävään maatalouden vahvistamisen merkitystä lisäämällä EU:n rahoitustukea

Paikallisella ja alueellisella tasolla vahvat, verkostoituneet yhteisöt auttavat muuntamaan pitkän aikavälin politiikat eletyksi kokemukseksi tukemalla ikäryhmien välistä yhteistyötä, lisäämällä osallisuutta ja vähentämällä eristyneisyyttä erityisesti väestörakenteen muutoksen⁴⁵, kaupungistumisen⁴⁶ ja heikossa asemassa olevien alueiden yhteydessä. Palvelujen saatavuus, liikkumismahdollisuudet, yhteiset julkiset tilat sekä paikallinen sosiaalinen ja kulttuurinen infrastruktuuri vaikuttavat siihen, voivatko eri sukupolviin kuuluvat ihmiset osallistua talouselämään sekä sosiaaliseen ja demokraattiseen elämään kaikilta osin. EU:n toimilla autetaan erityisesti koheesio- ja maatalouspolitiikan tuella kansallisia sekä alue- ja paikallisviranomaisia vahvistamaan yhteisötason selviytymiskykyä alueellisten investointien, osallistavan kaupunki-, rannikko- ja maaseutukehittämisen⁴⁷ sekä palvelujen saatavuuden parantamisen keinoin. Tavoitteena on varmistaa *oikeus asua* ja menestyä paikoissa, joita ihmiset pitävät kotinaan.

Maailmanlaajuisella tasolla EU:n lähestymistapa perustuu viimeaikaisiin monenvälisiin sitoumuksiin. YK:n tulevaisuushuippukokouksessa EU ja sen jäsenvaltiot hyväksyivät tulevaisuussopimuksen ja tulevien sukupolvien julistuksen, joissa korostetaan monenvälisyyden sekä sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen edistämisen merkitystä ja joissa YK on keskeisessä asemassa rauhan edistämiseksi⁴⁸. Viimeisimmät kyselyt ja eurooppalaiset kansalaispaneelit osoittavat, että EU:n *turvallisuus ja puolustus* ovat eurooppalaisten, erityisesti nuorten, keskeisimpiä huolenaiheita. EU:n strategisen riippumattomuuden saavuttaminen on investointi kaikille nykyisille ja tuleville sukupolville, sillä se tarjoaa kansalaisille turvallisuutta ja rauhaa ja vapauttaa heidät epävakauden, riippuvuuksien ja konfliktien rajoitteista. *Global Gatewaylla* eli EU:n ulkoisten investointien strategialla varmistetaan, että pitkän aikavälin investoinnit tukevat kumppanimaiden julkisen politiikan tavoitteita, jotka perustuvat sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen. Niillä edistetään paikallisten taitojen kehittämistä, nuorten osallistumista, ammatillista koulutusta sekä kunnollisia työpaikkoja. Lisäksi niillä tuetaan vihreämpiä ja terveempiä yhteiskuntia ja vähennetään moniulotteista eriarvoisuutta. EU:n globaaleilla ilmastotoimilla pyritään saamaan aikaan kansainvälistä yhteistyötä Pariisin sopimuksen toteuttamiseksi ja kestävämpään ympäristön varmistamiseksi tuleville sukupolville.

Suhteiden vahvistaminen EU:n laajemman naapuruston kanssa ja puolustusvalmiuksien kehittäminen SAFE-välineen avulla ovat investointeja rauhanomaiseen tulevaisuuteen. *Välimeren sopimuksella* ja muilla yhteistyökehyksillä tuetaan yhteisiä aloitteita, joilla edistetään investointeja osaamiseen, talouden kehitykseen, selviytymiskykyyn ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen koko alueella sekä tunnustetaan ihmisten – erityisesti nuorten – rooli innovoinnin ja yhteisen hyvinvoinnin edistäjinä.

EU:n laajentuminen on myös yksi unionin merkityksellisimmistä pitkän aikavälin investoinneista. Uskottava, oikeudenmukainen ja ansioihin perustuva laajentumisprosessi vahvistaa rauhaa, vakautta ja mahdollisuuksia sekä laajentaa nuorten mahdollisuuksia sekä

sekä vahvistamalla elintarviketurvaa ja -riippumattomuutta. Sukupolvenvaihdosta mereen liittyvillä työpaikoilla käsitellään *kalastus- ja vesiviljelyalaa koskevassa visiossa 2040 (2026)* sekä *sinisessä sukupolvenvaihdosstrategiassa (2027)*.

⁴⁵ Vuoden 2023 *väestökehityksen välineistössä* korostetaan EU:n väestön ikääntymiseen liittyviä riskejä unionin pitkän aikavälin kilpailukyvyille. Siinä yhdistetään EU:n välineet kansallisiin ja alueellisiin politiikkoihin, jotta kaikille sukupolville annetaan valmiudet toteuttaa omia elämänvalintojaan ja hyödyntää potentiaaliaan taloudessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

⁴⁶ *EU:n kaupunkiagenda 2025* vahvistaa EU:n politiikkojen alue- ja kaupunkiulottuvuutta ja virtaviivaistaa nykyistä kaupunkialueille suunnattua tukea. Lisäksi *Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ilmastoneutraaleja ja älykkäitä kaupunkeja koskevalla missiolla* vahvistetaan yhteiskunnallista selviytymiskykyä ja innovointia edistämällä kansalaisten osallistumista ja useiden sidosryhmien hallintotapaa.

⁴⁷ Varmistaakseen, että maaseutualueet voivat jatkossakin toimia näissä keskeisissä tehtävissä, Euroopan komissio julkaisi vuonna 2025 vuoteen 2040 ulottuvan *maaseutualueita koskevan pitkän aikavälin vision*. Vastaavat rannikko-yhteisöjä ja saaria koskevat strategiat julkaistaan vuonna 2026.

⁴⁸ Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta käsittelevässä eurooppalaisessa kansalaispaneelissa korostettiin *diplomatian vahvistamisen ja EU:n rauhanturvaamistehtävän merkitystä konfliktien ratkaisemisen ensisijaisena välineenä*.

nykyisissä jäsenvaltioissa että ehdokasvaltioissa ja mahdollisissa ehdokasvaltioissa. Tässä mielessä laajentuminen on yhtä lailla sukupolvien välinen kuin geopolitiittinen sitoumus. Komission tavoitteiden mukaisesti ehdokasvaltioita ja mahdollisia ehdokasvaltioita pyydetään osallistumaan tässä strategiassa esitettyihin toimiin yhdessä EU:n jäsenvaltioiden kanssa aina, kun se on mahdollista.

6. Seuraavat vaiheet – sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskeva yhteistyö

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ei ole yksittäinen politiikka vaan keino tehdä politiikkaa, jossa otetaan johdonmukaisesti huomioon pitkän aikavälin vaikutukset ja pyritään varmistamaan, että nykyiset päätökset eivät heikennä vaan pikemminkin parantavat hyvinvointia tulevaisuudessa.

Sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden edistäminen edellyttää harkittuja, jatkuvia ponnisteluja kertaluonteisen uudistuksen sijaan. Se edellyttää iteratiivisia, reflektiivisiä ja mukautuvia lähestymistapoja, jotka voivat kehittyä muuttuvien tarpeiden, näytön ja olosuhteiden mukana ja jotka on sisällytetty olemassa oleviin päätöksentekoprosesseihin.

Tässä prosessissa Euroopan komissio voi toimia esimerkkinä soveltamalla edistämäänsä periaatteita ja hyödyntämällä tehokkaasti olemassa olevia välineitä, jotta pitkän aikavälin näkökohdat voidaan sisällyttää sen työhön paremmin. Edistyminen riippuu EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä sekä alueellisen ja paikallisen tason osallistumisesta.

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus on mukana jo monissa EU:n aloitteissa, käytännöissä ja poliittisissa valinnoissa. Strategia perustuu tähän tilanteeseen tukemalla suurempaa yhdenmukaisuutta, näkyvyyttä ja kokemusten vaihtoa sekä kannustamalla pohtimaan, miten pitkän aikavälin näkymiä voidaan vahvistaa nykyisissä kehyksissä.

Komissio kehottaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa pohtimaan omien tehtäviensä puitteissa, miten sukupolvien väliset näkökohdat voidaan ottaa päätöksenteossa paremmin huomioon. EU:n jäsenvaltioita kannustetaan jatkossakin sisällyttämään pitkän aikavälin ajattelu julkiseen päätöksentekoon kansallisten kontekstien ja toimivaltuuksien mukaisesti ja lisäämään tietoisuutta sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden eri näkökohdista.

Vahvistamalla näitä lähestymistapoja EU voi siirtyä periaatteista johdonmukaisempiin käytäntöihin, parantaa julkisten politiikkojen kykyä sovittaa yhteen nykyiset tarpeet ja tulevat vastuut sekä mahdollistaa paremmat tulokset nykyisille ja tuleville sukupolville.